

PRIKAZI

Vinko Jelić: OSAMNAEST MOTETA (iz muzikološke ostavštine A. Vidakovića)

Priredio i uredio: Lovro Županović

Izdalo: Društvo hrvatskih skladatelja, 1974

Peti svezak u nizu »Spomenici hrvatske glazbene prošlosti« dr. L. Županovića još je jedna potvrda njegova zrelog muzikološkog pristupa umjetnosti starih majstora. U ovom svesku autor je obradio 18 moteta našeg ranobaroknog majstora V. Jelića i dorekao tvrdnju koju je svojevremeno iznio u članku »Četiri moteta Ivana Lukačića iz zbirke Promptuarium musicum Johanna Donfrida« (Zvuk, Sarajevo, 91/1969, 32-37). Djelo je posvećeno »Uspomeni hrvatskog skladatelja i muzikologa ALBE VIDA KOVIĆA — o 10. obljetnici njegove smrti — bez čijeg priloga ne bi bilo moguće objaviti ovaj svezak«. Deseta obljetnica Vidakovićeve smrti bila je autoru ovoga sveska povod, a 350. obljetnica (navršit će se 1978.) — otkako je tiskana Jelićeva prva zbirka moteta »Parnassia militia« (Strassburg, 1622) — prilika da objelodani dosad neobjelodanjene motete iz Jelićeve druge zbirke »Arion primus«.

A. Vidaković je svojevremeno temeljito istražio izvore o životu i skladateljskom radu V. Jelića. »Vinko Jelić (1596-1636?) i njegova zbirka duhovnih koncerata i ricercara 'Parnassia militia' (1622)« (izdanje JAZU, Zagreb, 1957) bilo je prvo objelodanjeno Vidakovićevo djelo o ovom skladatelju. Iste godine objelodanio je Vidaković u Grazu 6 moteta iz druge Jelićeve zbirke »Arion primus«. Poslije toga Vidaković nije pripremao za tisak Jelićeva djela, ma da je imao fotokopije moteta iz »Arion primus«, transkribirao ih te dva od njih i obradio. Prihvativši dovršeni rad A. Vidakovića, dr. L. Županović je priredio za tisak preostalih 18 moteta iz »Arion primus«. Nepotpuno sačuvane motete koje je (u odnosu na razmak dionica prikladno izvoditi i bez srednje dionice) priredio je onako kako su sačuvani; drugima je zbog prevelikog razmaka vanjskih dionica rekonstruirao srednju dionicu (što je kod nas prvi pokušaj u muzikološkoj praksi).

Posebno treba istaći uvodnu studiju u kojoj uz ređiviti popratni komentar o autoru i njegovim skladbama dr. L. Županović uspoređuje umjetnička djela, dakle i umjetničku osobnost naša dva ranobarokna majstora I. Lukačića i V. Jelića. Najprije ističe kvalitete glazbenog govora V. Jelića u motetima iz »Arion primus« u kojima se otkriva, dosad nedovoljno isticana, zrela osoba umjetnika koji je suživljen s tegobama svoga vremena umio »vapaje ojađene ličnosti koja teži za smirenjem« stopiti s vedrim ugođajima (osobito na riječi »alleluia«). Uspoređujući, potom, glazbeni govor I. Lukačića i V. Jelića, osobito u motetima na jednaki tekst, zaključuje »kako su oba majstora na najbolji način pokazali da su, uz znalačko ovladavanje skladateljskom tehnikom, bili sposobni jednakim učinkom iznijeti i duboko ljudske i prividno površnije akcente svoje stvaralačke ličnosti, . . . oba su, prema tome, jednako veliki i značajni ranobarokni hrvatski skladatelji, čija umjetnost ne samo da je bogati doprinos glazbenoj kulturi zemlje iz koje su potekli nego i onaj široj evropske zajednice.«

Moteti su prikladni za koncertno izvođenje, za različite prigode na kojima dobro dođe jedna ili više glazbenih točaka, a isto tako i za liturgijska slavlja. Pri određivanju liturgijske uloge pojedinom motetu vrlo dobro će poslužiti podaci o ondašnjoj liturgijskoj namjeni, o tekstu, odnosno prijevodu teksta. Izvodilačka praksa bit će najbolji način da se vrate moteti u život, pa da se tako ispuni još uvijek neisplaćeni dug njihovu tvorcu.

I. Š.

Značajno domaće diskografsko ostvarenje

(Uz prvu gramofonsku ploču skladatelja i orguljaša A. KLOBUČARA)

U više nego pohvalnom i dosad vrlo opipljivom nastojanju »Jugotona« i Muzičkog informativnog centra, potpomognutih Komisijom za kulturne veze s inozemstvom Izvršnog vijeća Sabora SRH, da serijom »Suvremeni hrvatski glazbenici« javnosti predstave one zaista najznačajnije, i ANDELKO KLOBUČAR dobi svoju (držimo, ne i jedinu) gramofonsku ploču.

Suvišno je ljubiteljima tonske umjetnosti predstavljati ovog našeg vrlo istaknutog skladatelja i orguljaša koga, eto, zapade čast da prvi od domaćih umjetnika na ovom glazbalu svoju reproduktivnu (ali i kreativnu) umjetnost doživi fiksiranu i na taj način.

Tek, optički opremljena vrlo atraktivno a s tehničke strane sasvim korektna (što je kompliment onima koji su je snimali u prostoriji s vrlo dugačkim pa zato za ovu svrhu i neugodnim odjekom), ploča (s profinjnim predgovorom Erike Krpan te s vrlo korisnim povijesno-tehničkim opisom orgulja zagrebačke prvostolnice, u kojoj je ostvarena, iz pera Josipa Mioča) vrlo uvjerljivo prezentira sve značajke dvovrsne Klobučarove umjetnosti. Onu prvu (reproduktivnu) tehničkom besprijekornošću i sasvim prihvatljivom interpretacijom dijela Bachova, Franckova, Regerova, Odačkova i Ciprina orguljskog opusa; onu drugu (kreativnu, tj. skladateljsku) vehementnom, zvučno sasvim suvremenom i vrlo efektinom Fantazijom i tokatom samog Klobučara. Na ploči se, s druge strane, ne ogleda samo visoki stupanj te dvovrsnosti Klobučarove umjetnosti nego i njegov ispravan odnos prema domaćem glazbenom stvaralaštvu te istančani mu smisao za izbor koji ga u ovom trenutku njegove i naše glazbene stvarnosti predstavlja na najbolji mogući način.

Treba zato nabaviti i poslušati (bolje: slušati) ovu ploču, za našeg umjetnika vrlo indikativnu, te poželjiti i seriji i njemu da nastavkom potvrde ono što dosad doseguše na područjima na kojima se potvrđuju iz dana u dan.

GIZ